

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสเรื่อง : ส24883 *อสค.*
วันที่ : ๑10575/80 *ส. 5 ม. ๑*
วันที่ : 07 ส.ค. 80 เวลา : 15:29

ที่ มท ๐๗๐๑.๒/ ๑๓๔๕๐

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๕ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง รายงานความคืบหน้าและการประเมินผลสำเร็จในการกำจัดผักตบชวาในภาพรวม

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง ๑.หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/๑๖๕๓๖ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

๒.หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/๓๒๔๕ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) เห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี

๒. รายงานความคืบหน้าและการประเมินผลสำเร็จในการกำจัดผักตบชวาในภาพรวม จำนวน ๑๐๐ เล่ม

ด้วยกระทรวงมหาดไทยจะดำเนินการเสนอเรื่อง รายงานความคืบหน้าและการประเมินผลสำเร็จในการกำจัดผักตบชวาในภาพรวม มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ โดยเรื่องดังกล่าวนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรี ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ.๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๓) ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ซึ่งกำกับการบริหารราชการกระทรวงมหาดไทย ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑)

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๐ รับทราบรายงานผลการดำเนินงาน ตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี เรื่อง เทคโนโลยีการจัดการผักตบชวาตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเสนอ และให้กระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักประสานกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อนำการศึกษาวิจัย เรื่อง เทคโนโลยีการจัดการผักตบชวาไปเผยแพร่ให้ภาคเอกชน องค์กรระดับชุมชน และประชาชน เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติเป็นรูปธรรมต่อไป รวมทั้งติดตามความคืบหน้าและประเมินผลสำเร็จในการจัดการผักตบชวาในภาพรวม และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบเป็นระยะ (อ้างถึง ๒)

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

กระทรวงมหาดไทย ได้ติดตามผลความคืบหน้าและการประเมินผลสำเร็จในการจัดการผักตบชวาในภาพรวม เรื่องดังกล่าวเข้าข่ายที่จะต้องเสนอคณะรัฐมนตรีตามนัยของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ.๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๓) เรื่องที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เสนอคณะรัฐมนตรี

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบผลความคืบหน้าและการประเมินผลสำเร็จในการจัดการผักตบชวาในภาพรวม ตามที่ได้รับมอบหมาย

/๔.สาระ...

๔. สารสำคัญ/ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีตามที่อ้างถึงข้างต้น โดยได้จัดทำรายงานผลความคืบหน้าและการประเมินผลสำเร็จในการจัดการผักตบชวาในภาพรวม โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒)

๔.๑ การแก้ไขปัญหามักตบชวา

ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๗ กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำโครงการ “คลองสวยน้ำใส คนไทยมีความสุข” ภายใต้กลุ่มโครงการเมืองสวย น้ำใส ตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งที่เกิดซ้ำซากทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ ซึ่งสาเหตุสำคัญมาจากการตื้นเขิน และปริมาณผักตบชวาและวัชพืชจำนวนมากในแม่น้ำ ลำคลอง แหล่งน้ำสาธารณะ ซึ่งการขยายตัวของผักตบชวาและวัชพืชอย่างรวดเร็ว เป็นอุปสรรคสำคัญของการระบายน้ำ และการสัญจรทางน้ำ โดยกระทรวงมหาดไทยได้บูรณาการร่วมกับทุกหน่วยงานในสังกัด ดำเนินการปรับปรุงขุดลอกคลอง กำจัดผักตบชวา ดูแลและบำรุงรักษาแหล่งน้ำสาธารณะให้ทุกพื้นที่ ใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน และมีความสุข แต่ปัญหามักตบชวายังไม่หมดไป

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ การบูรณาการแก้ไขปัญหามักตบชวาเพื่อคืนความสุขให้กับประชาชน โดยนายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) บูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหามักตบชวาโดยอาศัยกลไกประชารัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืนโดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการฯ และคณะทำงานฯ ดังนี้

๑. คณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหามักตบชวา มีรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) เป็นประธานกรรมการ และอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นกรรมการและเลขานุการ

๒. คณะทำงานขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหามักตบชวา มีปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานคณะทำงาน และอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นคณะทำงานและเลขานุการ

๓. คณะทำงานเพื่อปฏิบัติการแก้ไขปัญหามักตบชวา ระดับจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานคณะทำงาน และโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เป็นคณะทำงานและเลขานุการ

๔.๒ การวางแผนบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหามักตบชวา

ในการประชุมคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหามักตบชวา โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) เป็นประธานการประชุม ซึ่งที่ประชุมฯ มีมติเห็นชอบมาตรการในการกำจัดผักตบชวา โดยแบ่งเป็น ๒ มาตรการ ได้แก่ มาตรการปราบปราม(เก็บใหญ่) และมาตรการป้องกันเพื่อความยั่งยืนในการกำจัดผักตบชวา(เก็บเล็ก) โดยมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย บูรณาการแนวทางในการดำเนินงานกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหามักตบชวาเพื่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยกองบัญชาการกองทัพไทยให้การสนับสนุนเครื่องจักรและกำลังพล และจากการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

๔.๒.๑ แหล่งน้ำเปิด (ลุ่มน้ำภาคกลางตอนล่าง) ได้แก่ แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำน้อย แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำนครนายก แม่น้ำบางปะกง และแม่น้ำลพบุรี โดยมีกรมโยธาธิการและผังเมือง กรมชลประทาน กรมเจ้าท่า กรุงเทพมหานคร และกองบัญชาการกองทัพไทย แบ่งพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการโดยมุ่งเน้นไปยังพื้นที่วิกฤติปัญหามักตบชวา ประกอบด้วย

- กรมโยธาธิการและผังเมือง รับผิดชอบแม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำท่าจีน (จากประตูระบายน้ำโพธิ์พระยา จ.สุพรรณบุรี - อ่าวไทย)

- กรมชลประทาน รับผิดชอบแม่น้ำท่าจีน แม่น้ำน้อย แม่น้ำป่าสักบางส่วน และแม่น้ำนครนายก

- กรมเจ้าท่า รับผิดชอบแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่เขื่อนเจ้าพระยา ถึงจังหวัดนนทบุรี และแม่น้ำลพบุรี

- กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบแม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนที่ไหลผ่านกรุงเทพมหานคร ระยะทางประมาณ ๓๓ กิโลเมตร และคลองสาขาต่างๆ ในพื้นที่

- หน่วยงานทหาร สนับสนุนทุกแม่น้ำ โดยสนับสนุนเครื่องจักรและกำลังพล

๔.๒.๒ แหล่งน้ำปิดและแหล่งน้ำเชื่อมโยง (แหล่งน้ำภายในจังหวัด)

- แหล่งน้ำที่มีความกว้างน้อยกว่าหรือเท่ากับ ๒๐ เมตร และแหล่งน้ำที่มีพื้นที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๒๐๐ ไร่ มอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอำเภอ เป็นผู้รับผิดชอบ

- แหล่งน้ำที่มีความกว้างมากกว่า ๒๐ เมตร และแหล่งน้ำที่มีพื้นที่มากกว่า ๒๐๐ ไร่ มอบหมายให้สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบ

๔.๒.๓ การดำเนินงานตามมาตรการปราบปราม (เก็บใหญ่)

กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการกำจัดผักตบชวาตามปริมาณที่สำรวจได้จำนวน ๖,๒๐๕,๓๕๕ ตัน เป้าหมายดำเนินการ ๖ เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐ ปรากฏว่าสามารถจัดเก็บได้ จำนวน ๘,๑๘๑,๗๔๒ ตัน ซึ่งเกินกว่าปริมาณที่สำรวจไว้

๔.๒.๔ การดำเนินงานมาตรการเพื่อความยั่งยืนในการกำจัดผักตบชวา (เก็บเล็ก)

จากมาตรการปราบปราม (เก็บใหญ่) ทำให้ทราบว่าผักตบชวาเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว แหล่งน้ำที่ดำเนินการจัดเก็บ(เก็บใหญ่) ไปแล้วหากปล่อยทิ้งไว้ไม่ดูแล จะเจริญเติบโตขยายพันธุ์อย่างรวดเร็ว ดังนั้น การกำจัดผักตบชวาอย่างยั่งยืนควรได้รับความร่วมมือจากทุกคนในชุมชน รวมถึงหน่วยงานผู้ดูแล แหล่งน้ำจะต้องดำเนินการให้มีการจัดเก็บอย่างต่อเนื่อง ในการนี้ คณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อการแก้ไขปัญหาผักตบชวา ได้มีมติเห็นชอบตามที่ฝ่ายเลขาฯ เสนอในการดำเนินงานตามมาตรการป้องกันเพื่อความยั่งยืนในการกำจัดผักตบชวา (เก็บเล็ก) ดังนี้

๔.๒.๔.๑ มอบกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ดำเนินการจัดทำคำขอบประมาณในการจัดซื้อเรือท้องแบนติดเครื่องยนต์แบบหางยาวให้กับท้องถิ่น จำนวน ๑,๕๕๒ ลำ เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บผักตบชวาตามคู คลอง หรือแหล่งน้ำขนาดเล็ก รวมถึงเพื่อใช้ในการกิจป้องกันและบรรเทาอุทกภัยให้กับพี่น้องประชาชนในพื้นที่อีกทางหนึ่ง ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานงบประมาณ เพื่อนำเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

๔.๒.๔.๒ มอบกรมการปกครอง จัดตั้งชมรมคนริมน้ำทั่วประเทศ เพื่อดูแลรักษาแหล่งน้ำให้สะอาดปลอดจากปัญหาผักตบชวา และสร้างจิตสำนึกรักษาแม่น้ำ ลำคลอง ซึ่งถือเป็นแหล่งน้ำจิตภายในประเทศให้ใสสะอาด เป็นมรดกของชาติสืบต่อไปยังลูกหลานในภายภาคหน้าอย่างยั่งยืน โดยปัจจุบันได้ดำเนินการจัดตั้งชมรมคนริมน้ำแล้ว จำนวน ๔,๕๔๖ ชมรม และมีสมาชิกในชมรมจำนวน ๑,๗๕๙,๐๘๗ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐)

๔.๒.๔.๓ มอบกรมโยธาธิการและผังเมืองร่วมกับกรมวิชาการเกษตร ดำเนินการจัดทำวิทัศน์ในการให้ความรู้และวิธีการกำจัดผักตบชวา ตลอดจนนโยบายรัฐบาลในการกำจัดผักตบชวาและบทบาทของชมรมคนริมน้ำเพื่อเผยแพร่ตามสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีผลการดำเนินงานแล้วเสร็จ ๙๐%

๔.๒.๔.๔ ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการวางแผนและดำเนินการกำจัด ผักตบชวา ตามแผนแบ่งเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ แหล่งน้ำปิดที่อยู่ในสถานที่ตั้งของหน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ เช่น ค่ายทหาร สนามบิน ชลประทาน สถานศึกษา ให้จังหวัดประสานหน่วยงานนั้น ๆ จัดทำแผนและดำเนินการ จัดเก็บให้แล้วเสร็จภายในกันยายน ๒๕๖๐

ระยะที่ ๒ แหล่งน้ำปิดและแหล่งน้ำเชื่อมโยง ที่มีพื้นที่ไม่เกิน ๒๐๐ ไร่ ให้ทุกจังหวัดจัดทำแผนและดำเนินการจัดเก็บให้แล้วเสร็จภายในกันยายน ๒๕๖๑

ระยะที่ ๓ แหล่งน้ำปิดที่มีพื้นที่มากกว่า ๒๐๐ ไร่ เช่น กว๊านพะเยา บึงสีไฟ บึงบอระเพ็ด ให้จังหวัดที่มีแหล่งน้ำปิดขนาดใหญ่ จัดทำแผนและดำเนินการจัดเก็บให้แล้วเสร็จภายใน ๒-๕ ปี

๔.๓. เทคโนโลยีการแก้ไขปัญหาผักตบชวา ดำเนินการแบ่งเป็น ๓ วิธี

วิธีที่ ๑ การใช้แรงงานคนและเครื่องมือกล (Mechanical Approach) ได้แก่ รถแบ็คโฮ เรือกำจัดแบบสายพานลำเลียง เรือพonton รถบรรทุก และแรงงานคน

วิธีที่ ๒ การใช้เทคโนโลยีทางสารเคมี (Chemical control Approach) วิธีดังกล่าวนี้ ไม่เหมาะสมอย่างยิ่งในการใช้สารเคมีใด ๆ ในการกำจัดผักตบชวา

วิธีที่ ๓ การใช้เทคโนโลยีชีววิธี (Biological Approach) โดยการฉีดพ่นจุลินทรีย์เพื่อให้ ผักตบชวาเกิดโรคเชื้อราและแห้งตายและจมใต้น้ำ วิธีดังกล่าวนี้ กรมโยธาธิการและผังเมืองร่วมกับ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตกำแพงแสน) ทดลองการฉีดพ่นจุลินทรีย์กำจัดผักตบชวา ด้วยเชื้อจุลินทรีย์ *Mirothecium Roridum* สรุปผลได้ดังนี้

๑. ฉีดเชื้อจุลินทรีย์ชื่อ *Myrothecium Roridum* ซึ่งเป็นจุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิด โรคในผักตบชวา และทำให้ผักตบชวาแห้งตาย เชื้อจุลินทรีย์ดังกล่าวจะย่อยสลายโดยใช้ออกซิเจนไม่ส่งกลิ่นเหม็น ไม่เป็นอันตรายต่อพืชและสัตว์อื่น ๆ และไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม

๒. อัตราการฉีดจุลินทรีย์ ๑ ลิตร ต่อ ๔๐ ตารางเมตร หรือ ๔๐ ลิตร ต่อ ๑ ไร่

๓. เหมาะสมสำหรับใช้กับผักตบชวาที่มีอายุไม่เกิน ๑.๕ เดือน (หากอายุ เกิน ๑.๕ เดือน จะต้องทำการฉีดจุลินทรีย์มากกว่า ๓ ครั้ง จึงจะเห็นผลดี)

๔. อายุการใช้งานของเชื้อจุลินทรีย์นอกห้องควบคุมอุณหภูมิ (๔ องศาเซลเซียส) ไม่เกิน ๓ ชั่วโมง จึงจะคงประสิทธิภาพ ๑๐๐ %

๕. ราคาต้นทุนปัจจุบัน ๕๐ บาท/ลิตร

๖. ปัจจุบันสามารถผลิตได้ ๕,๐๐๐ ลิตร/เดือน อย่างไรก็ตามภายหลังจาก ขยายโรงงานแล้ว (ธันวาคม ๒๕๖๐) คาดว่าจะสามารถผลิตได้ ๔๐,๐๐๐ ลิตร/เดือน และจะสามารถลดต้นทุน เหลือราคา ๒๐ บาท/ลิตร (ข้อมูลจาก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

สำหรับผลการทดสอบผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนั้น จำเป็นต้องให้หน่วยงานที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญทางด้านวิทยาศาสตร์ อาทิเช่น กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมวิชาการเกษตร และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องนำไปศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ก่อนนำไปเผยแพร่ต่อไป และขณะนี้กรมโยธาธิการและผังเมืองให้บริษัทเอกชนเพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ชีวภัณฑ์ และเตรียมแปลงสาธิตฉีดจุลินทรีย์กำจัดผักตบชวาผลการทดลองเป็นประการใดจะนำเสนอรายงานให้ทราบต่อไป

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงมหาดไทยจึงขอเสนอรายงานความคืบหน้าและการประเมินผลสำเร็จในการจัดการ
ผักตบชวาในภาพรวม ดังกล่าวข้างต้นมาเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(อนุพงษ์ เผ่าจินดา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กรมโยธาธิการและผังเมือง

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร ๐ ๒๒๙๙ ๔๑๑๓ - ๖

โทรสาร ๐ ๒๖๑๙ ๖๕๒๐ และ ๐ ๒๒๗๓ ๐๘๘๖